

HRVATSKI PLANINAR

UREDNIŠTVO: ZAGREB, DEMETROVA ULICA 1.
UPRAVA: GUNDULIĆEVA ULICA BROJ 7, I. KAT.

BR. 5.

1. SVIBANJ 1914.

GODIŠTE XVII.

Velebit.

(najljepša hrvatska planina).
(Nastavak).

Dr. R. Simonović.

Zombor.

Kada sam ja polazio na Velebit, bilo je malo pisano o njemu.

Drag. Hirc u svojoj knjizi „Lika i Plitvička jezera“ 1900. spominje kako je Rade Lopašić već 1888. rekao za Liku, da u geografskom i etnografskom pogledu nema zanimljivijega kraja i da je Lika „čudovište prirodnih ljepota“. Time je moja radoznalost još više porasla. Opis uspona na Visočicu i poslije na Sadikovac vrlo me je zanimalo, osobito podaci o flori. Slike Velebita od Anderle-a vanredno lijepe i vještačke, donosile su s Velebita neke neobične divlje krasote, lov na divokoze i tetrijebe, razvaljenu šumu od oluje, medvjede i orlove. To je probudilo u meni uspomene iz gimnazije, kad sam čitao priповjetke o Indijancima u Americi.

Od prof. Gorjanovića u Glas. hrv. naravosl. društva 1900. bio je opis puta od Metka na Velebit do Babina jezera i dolje kroz Paklenicu na more; članak prof. Franića u Hrv. Planinaru 1900. „Dva put preko Velebita od Karlobaga do Staroga grada“; od g. Rossia u Hrv. Planinaru 1900. „o nekim manje poznatim uzlazima u južnoj Hrvatskoj“; članak prof. Wanke-a „Vierzen Tage im Velebit“ iz Oester. Turistenzeitung 1902. u izvatu u Hrv. Planinaru od 1903. — bijaše onda sva turistička literatura o Velebitu. Ono, što su pisali geolozi, a osobito botaničari, raštrkano je po raznim časopisima, pak nisam mogao ni do danas pokupiti.

Pošav na Velebit ja sam upravo išao u neki meni sasvim nov i nepoznat svijet, o kome sam samo nešto slutio. No baš čari putovanja preko romantične terrae incognitae zanijele su me. Prve godine sam dva puta prešao preko Velebita, i to kroz Paklenicu na Dolce u Medak i natrag kolima preko Alana-Paga u Obrovac. 1904. pošao sam iz Senja u Švicu* pa preko Krasna—Štirovače u Jablanac. Onda od Karlobaga u Gospić pak od Počitelja na planinu i uzduž po hrptu preko Vaganskog Vrha, Segestina i Malovana sišao sam na Bunjevac pa u Raduč. 1905. pošao sam od Sv. Jurja na Krasno, pak preko Rajinca Štirovače, Mliništa, Radlovače, izašao sam čak na Oštarije i poslije iz Raduča preko Bunjevca i Močila pošao na more itd.

Ljeti sam uživao putujući, a zimi sam čitao kako su drugi putovali i što su proučavali na Velebitu. Mene su najviše zanimali problemi krša, veličanstvo divlje velegorske prirode, pa onda čobanski život gore na planini. A sada ču u kratko da kažem, kako se u mojoj duši kristalizovalo ono, što sam video i doživio, čuo i čitao o Velebitu, ne bi li se bar početnici time što okoristili.

Velebit je najveća planina u Hrvatskoj i već zato najljepša! Kako je Velebit impozantno golem, dug i visok, najbolje se vidi, kad se gleda s otoka Paga ili s kopna dalmatinskog. Iz te daljine iščezavaju na njemu svi detalji. Kuće primorske jedva se vide, ako su bijele, a veliki podgorski kukovi i brda sasvim se izgube, pak vidimo samo jednu golemu sivu masu. Uz Velebit plovi parobrod skoro čitav dan, a turista da propješači po hrptu planine od jednog kraja do drugoga trebao bi i deset dana. Još više imponira veličina Velebita, ako krenemo od mora uz brdo, da se popnemo na kakav vrh i da predjemo preko njega na drugu stranu, jer treba čitav dan.

Osim svoje veličanstvenosti Velebit je zato, što je tako golem, pun neke specijalne ljepote i čara, kojih nema mala planina. Razne prirodne pojave ponavljaju se u bezbroj raznih varijacija, te je zbog toga Velebit za proučavanje geografskih problema, za rješavanje botaničkih zagonetaka, za turističko putovanje i za amatersko slikanje vanredno zgodna planina,

---

* Ovdje sam se upoznao sa čestitom učiteljem Ilijom Šarinićem, koji je poslije svuda sa mnom išao po Velebitu pa i na Triglav u Kranjskoj i na Prenj u Hercegovini.

na kojoj se može čovjek godinama zabavljati, pa da uvijek nešto novoga i lijepoga nade.

Velebit je najviša planina u Hrvatskoj i već zato mu nema para među ostalim našim planinama. Razlika između najviše točke u podnožju i najvišega vrha u Velebitu jest 1760 m, dakle dosta velika. Kad bi mogli točno izračunati prosječnu visinu planinskoga hrpta, onda bi našli, da je ona u sjevernom dijelu oko 1400 m, a tamo, gdje je Velebit najviši, i 1500 m nad morem. To je sasvim dosta, da se razviju sve posljedice razne visinske klime, u primorju, podgorju i nadgorju.* Zimski i ljetni klimatski kontrasti i uslijed toga raznoličnost vegetacije i kulture, pak čak i etnografski preobražaj jednoga istoga naroda u raznim visinama, to su na Velebitu krasote, kakvih druge naše planine nemaju.

Šteta, što Velebit nije još viši, i što nema pravoga velegorja sa vječitim snijegom i sa ledenjacima! — znam, da će uzdahnuti mnogi planinar. Po mome računu morao je Velebit nekad biti mnogo viši, bar 2000 m, a mislim, da je na njemu bilo nekad i glečera, bar nad Paklenicom oko Babina jezera, a možda i u Badanj Dolcu, od kuda je nosio mulj i kamen na Málo Rujno.

Velebit se iz mora u vis diže i to mu povećava ljepote i krasote! Kao kakva golema pregrada razdvaja Velebit Liku od Primorja, dva dosta različna svijeta. Dok je Lika za Velebitom još u srednjoj Evropi, dotle je pitomo Primorje pod Velebitom nalik nešto na lijepu Italiju.

Za planinara je čaroban vidik sa raznih visina. Kad se popne na podgorske glavice, vidi samo najbliže otoke; kad podje dalje uz brdo i nadvisi Podgorje, vidi preko prednjih otoka i sve druge; a kad je na najvišim vrhovima, pod sobom vidi sve otoke kao na geografskoj karti, a nedogledna pučina morska gubi se u maglovitoj daljini sve tamo do Italije.

Botaničar najviše može uživati, jer je vegetacija u topлом Primorju sasvim različna od flore u studenom nadgorju. Ondje biljke naliče na tropске oblike, a ovdje su već pomiješane i neke alpinske. Dolje sitne bijele dlakave bodljkave biljke, nisko šiblje i kržljavo grmlje gologa krša, a gore bujno zelenilo jelovih i bukovih prašuma.

Etnograf vidi u Primorju neku kulturnu mješavinu protkanu talijanštinom još i sada. Tu su ribari, vinogradari i trgovci.

* Ovi su izrazi po naročitoj želji autorovoј zadržani.

Op. ur.

U Podgorju nalazi se na stanu kulturnih hrvatskih seljaka zemljoradnika. U nadgorju ljeti moramo se začuditi, kad vidimo onu prastaru nomadsku stočarsku kulturu velebitskih čobana, neku živu starinu, koja nam priča bajke iz davne naše prošlosti. Kada se penješ od mora uz Velebit, izgleda ti kao da prolaziš tri razne zemlje, u kojima žive tri razna naroda, i možeš za jedan dan proučavati tri razne kulture. Toga nema na drugoj našoj planini!

(Nastavit će se).

Oko otoka Krka.

Dragutin Hirc.

Zagreb.

I.

Knašem moru nema otoka, koji bi Hrvatu bio tako mio i drag, kao otok Krk, a mio mu je i drag, jer je kolijevka dičnih Frankopana, koji su nam poznati kao „knezovi krčki“. Već g. 1302. piše se knez Dujam II. „knez krčki, modruški, vinodolski i senjski“, a njegovi potomci dodavaju tome i „knez Gacke“. * Ime je otoku svakako od grada Krka, koji otočani obično zovu „Veja“, od talijanske riječi „Veglia“.

Od kvarnerskih otoka otok je Krk najsjeverniji, najveći, najplodniji i najnapučeniji. Površina mu zaprema (sa školjem Plavnikom i Prvićem) 428 km^2 , duljina do 38 km., širina 4:5 do 18 km., dok mu obale obuhvaćaju 140 km. Svojim oblikom oponaša otok Krk trokut; najdulja strana okrenuta je prama istoku i toga radi gleda u našem primorju na Sv. Jakov—Šljevicu, Sv. Jelenu, Selče, Crikvenicu, Novi i Senj, ali s te strane i na planine vinodolske, Veliku Kapelu, Senjsko Bilo i veličajni Velebit. Od naše obale dijele ga Senjska vrata (Canale mal tempo) i prodor Planinski (Canale della Morlacca). Jugo-zapadna strana otoka okrenuta je prama Cresu i otoku Plavniku, od kuda gleda na Bijeli, Predošćicu i Merag i one prezanimljive raspuklne otoka cresa, od kojega je odijeljen krčkim kanalom (Canale die Mezzo) i jednim dijelom Kvarnerića ili Malog Kvarnera.

Treća strana Krka skrenula je prama zapadu, odnosno k istarskoj obali, koju gledaš od Crne pune pa sve tamo do

* V. Klaić: Krčki knezovi Frankopani. Knjiga I. Zagreb, 1901. p. 34.

Voloskoga i Priluke. S ove strane gleda otok Krk i na „Hrvatsku rivijeru“, a u njoj one dragulje, što su se prosuli pod Učkom gorom uz žal modre Adrije.

Otoku Krku na sjeveru leži školj sv. Marka, a na jugu otočić Prvić.

Površina je otoka opružena ili valovita, koja se uzdiže u 15 km. dugom i 10 km. širokom jugu istočnom kraju u 350 do 450 m. visoku, krševitu visoravan, koju prosijeca do 8 km. duga Baščanska draga natapana Rikom i njezinim pritocima. Pristranci su ove visoravni prama istoku strmi, tu i tamo uz more okomiti, goli golcati, dok je jugo-zapadna obala više ili manje opružena.

Najviši je vrh otoka Treskavac ili Triskavac (541 m.), preko kojega vodi cesta iz Nove Baške u grad Krk; u dragi Baščanskoj uzdiže se Orljak (535 m.), kod Stare Baške nadadio se Veli Ham* (484 m.), nad Butinjem Diviška (472 metara). Manje su visine Vorganj** kod sela Batomalja,*** blizu grada Krka je Vrh, kraj sela Miholjić Hruštica, kod Dubašnice Strilčić; istočno od Omišlja uzdiže se Livizija, a jugo-istočno Veligrad ili Ograda itd.

Obala je Krka razvedena, zato i nepravilna; more je na mnogo mjesta otišlo u kopno i stvorilo male zatone, koje zovemo dragom ili dražicom. Najdalje segnulo je more pod gradom Omišljem, stvorivši krasnu stijenama i maslinama okruženu dragu omišaljsku. Kod Malinske je zaton malinski i najveća luka otoka, a zalilo se more i kod grada Krka, no svojom se ljepotom istaklo kod Punta sa slikovitom košljunskom dragom i otočićem Košljunom. Duboka je draga kod Baške stare, a još dublja kod Baške nove sa krasnom lukom. S istočne strane izjelo je more pod Vrbnikom obalu tako, da je stvorilo skoro polokružnu daleku dragu, dok se pod Dobrinjem razlilo u slici jezera i ukrasilo otok Krk dragom dobrinjskom.

Kada bi oplovili otok, opazili bismo u pogledu bilinskom velike razlike, a takove bi našli i u nutarnjim krajevima. Istočna je strana gola, od ljute bure obrijana. Tu nema stabla, ni stabalca, ni grma, ni grmečka, a ima mjesta, gdje nije niknula ni travka, ni cvjetak; ima tu mjesta, gdje nema ni toliko zemlje,

* Na otoku Krku ima više vrhova tog imena.

** Na karti vojno-geogr. zavoda krivo zabilježeno kao „Orgap“.

*** Na istoj karti krivo kao „Battommeli“.

koliko bi dlanom pokrio. Ovi su krajevi pusti, mrtvi i užasna golet krša. Tek tamo oko Vrbnika na blijedom se kamenu nešto crni, to su masline, vinova loza i drugo kulturno bilje, jer tamo ima zavjetrina i krajeva, koji nisu na udaru bure.

Takovi su ponajviše i južni krajevi otoka, no kad pristaneš parobrodom pod starim Omišljem, prima nas ugodna zelen hrastovih šumica, zelene se pod njima maslinjaci, godi nam oku i koja zelena livadica, koju je zarubio onaj žestoki kamen krša.

Prirodna je protimba jugo-zapadna strana otoka. Tu su krajevi tako bujni, da im se čovjek ne bi nadao, to je gotovo cjelovita šuma, koja seže i dalje od grada Krka; jedan je to zelenjak, kojega s ove strane ne ubija bura. Navlastito su milovidni krajevi oko Njivica, Miholjica, Malinske i Glavotoka, oko Punta i otoka Košljuna.

Tko putuje iz Krka preko Treskavca, prolazi kamenim i katkada pustim krajevima. Tu ima dalekih krasa, koje je pokrio razdrobljen kamen, oko kojega buji kuš (*Salvia officinalis*), smilje, ostruzica (*Rubus*), brumelj (*Scolymus hispanicus*), diraka (*Paliurus*), šmrika (*Juniperus*) i drugo bilje.

Po takovim krasama se odaje mnogo bure. Tu ima stabala od koprivića (*Celtis australis*), koji sa vjetrovite strane ne imaju ni svrži, ni grana, deblo je golo, ali i mrtvo, jer mu ledena bura ubila život. Ima stabala, koje je bura polukružno svila i grane im do zemlje sagnula, a ima i takovih stabala, koja se čine kao kišobrani, kada ih prevrne vjetar. Vinova se loza ne razvodi po brajdama kao u Primorju, već poraste 4–6 decimetara visoko, a gdje je bura žestoka, ondje leži na zemlji ili na kamenu.

Što se više spuštaš sa Treskavca, postaje kraj sve bujniji, plodniji, zeleniji, a kad te primi Baščanska draga (dolina), došao si do Kanaana otoka krčkoga. Zemlja je tu tako plodonosna, da se kukuruz po dva puta siječe, krasno uspijeva pšenica, ječam, žito (proso), vina ima obilato i dok je mlado, Bašćani izvažaju ga, a baščanske smokve poznate su sa svoje tečnosti. Prvo mjesto zapremaju rajčice (pomidori), koje ne goje samo po vrtovima, već i po njivama, a poraste ih toliko, da njima nakraju svoje brodice i voze u Senj, Bakar, na Rijeku i ostala primorska mjesta. Zanimljivo je biti u riječkoj luci, kada Bašćani doplove s pomidorima, od kojih se obala zacrveni i koje Riječani osobito vole, a Talijani ih jedu i prijesne.

Od kamena glavni je zastupnik na otoku Krku kredni vapnenac, tu siv, tamo bijel ili ružičast sa svim onim oblicima, koje susretamo i na kopnu, a zovemo ih griže, stijene, trtori, kostrilje, škrape, hruste, krase. Veličajna je ona vapnena stijena, u koju se uzidao grad Omišalj, stijene oko Vrbnika po kojima gnijezde jastrebovi i gavrani, potresnih stijena ima na Treskavcu, prostranih krasa po zapadnom mu pristranku. Ima na Krku i numulitna, sivo-modra vapnenca, u kojem su numuliti i kao srebrnjak veliki, a kako je lijep, grade u Baški od njega nadgrobne spomenike. Za cio je otok značajna zemlja-crljenica (terra rossa) i pjeskar, koji davaju zemlju-težatnicu. Ima na otoku i lapora, a prije više godina kopali su na punti Glavini kameni ugalj.

Po narodnosti žitelji su otoka Krka Hrvati, koji kao rimokatolici spadaju pod tri arhidjakonata, a ovi pod biskupiju, koji stoluje u gradu Krku. Na podarhidjakonat krčki spada župa grada Krka, Kornića, Vrha, Poljica, Sv. Tuske i Punta i brojio je godine 1912. 7907 duša; pod podarhidjakonat vrbnički spadaju župe u Vrbniku, Baški Novoj, Baščanskoj Dragi i Staroj Baški sa 9003 duše; pod podarhidjakonat omišaljski spada Omišalj, Dobrinj, Dubašnica i Miholjice sa 9826 duša. Godine 1912. živjelo je na otoku Krku 26.736 duša. (Nastavit će se.)

Na Triglavu po snijegu.

D. Paulić.

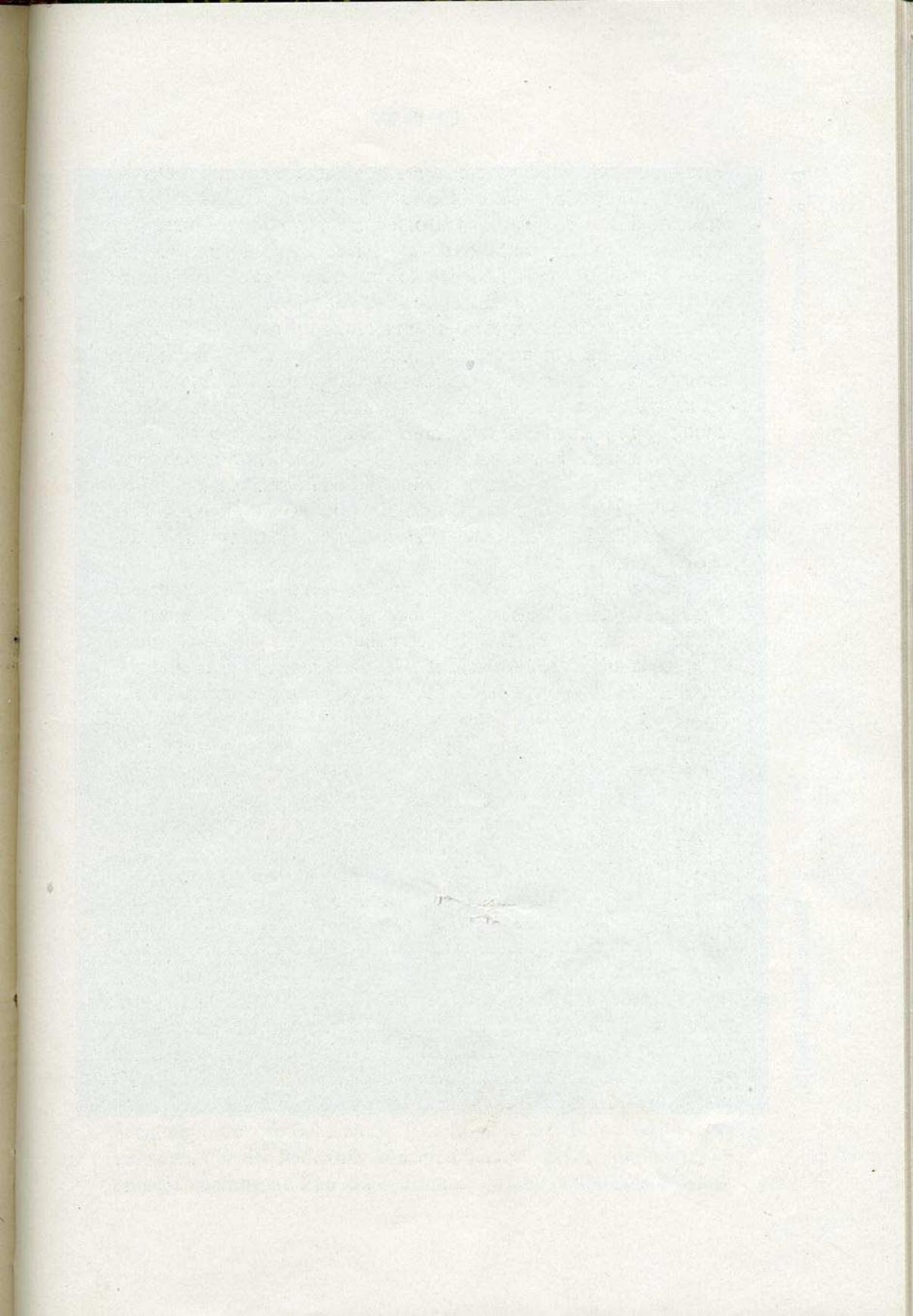
Zagreb.

(Svršetak.)

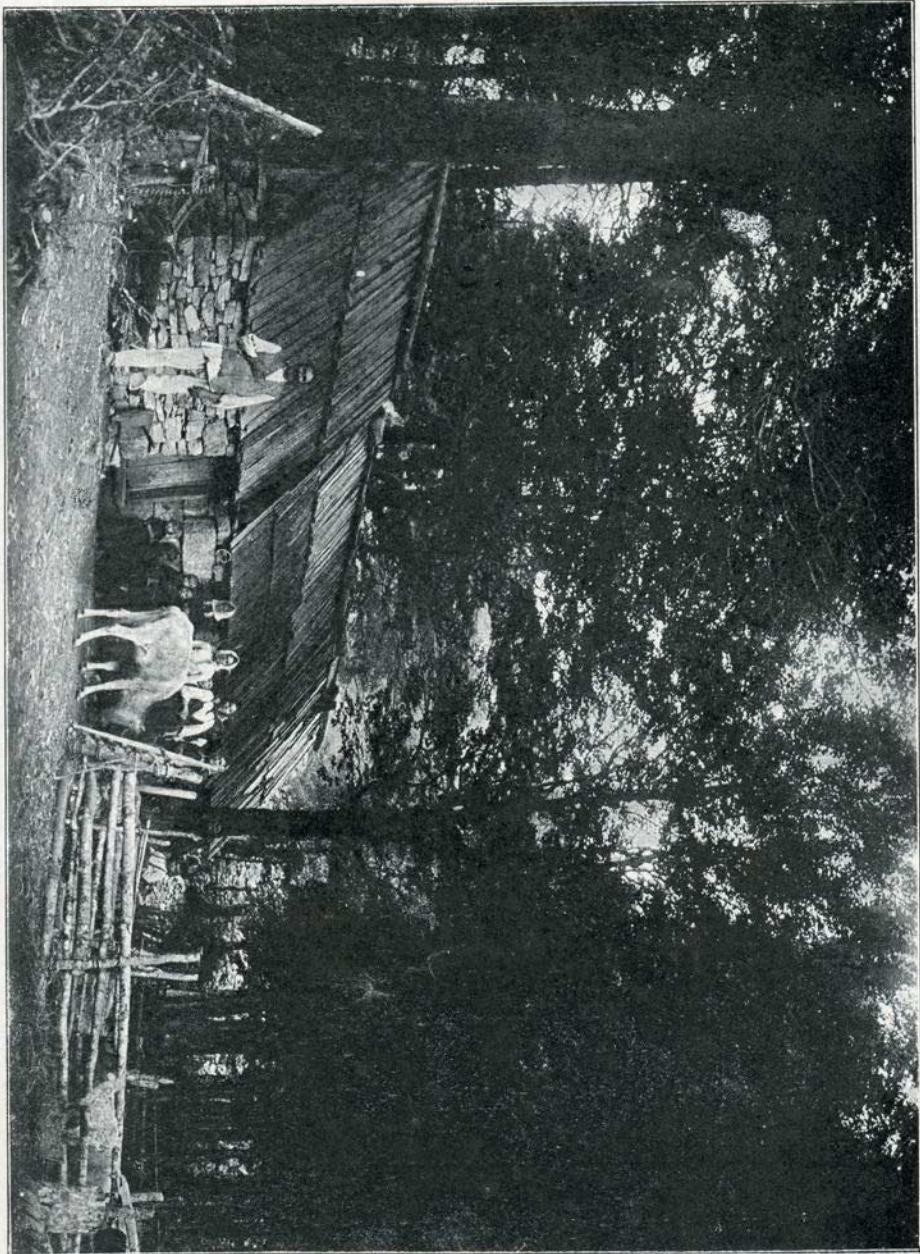
Bacili smo zadnji pogled na kuću i krenusmo nizbrdice u maglu. Novi nam je snijeg zameo gotovo sav trag od jučer, ali po položaju kuće mogli smo se ipak bolje orijentirati. Došli smo do ruba pećina, što no se strmo ruše prema istočnoj strani, a poslije nekoliko koraka dalje bili smo kod prve pukotine. Daleko dolje na protivnoj strani u magli smo zapazili tragove i zareze lavina — onuda vodi naš jučerašnji put. Ali kako doći onamo? Stali smo jedan uz drugoga i muče ispitivali formaciju snijega. Sve je prekrila gusta magla, gotovo ništa ne razlikuješ, a treba se brzo odlučiti. Razvezali smo se, jer ako se jedan od nas omakne, zašto da povuče još i druge za sobom; u slučaju nesreće mogu još drugi

uvijek pomoći. Ostavili smo uže privezano uz tijelo, neka se vuče za nama, da se u slučaju, ako kojega snijeg zatrpa, njegovo tijelo lakše nadje. Dadosmo si ruke nijemo. U oči pogibli nismo smogli riječi. Sad smo još sva trojica živi, a za čas može biti jedan manje! Čvrsto držeći cepin i skok za skokom pošli smo naprijed u kosoj crti prema dolje. Trebalo je tu strminu što prije preći u što većoj udaljenosti jedan od drugoga, da ne dođe na pojedine plohe prevelika težina, jer ako pukne donja kora leda, lavina je gotova, a iz nje teško da bismo živi izašli. Uz to si morao biti vrlo oprezan, jer nije bilo svagdje jednake tvrdoće. Ako ti noga zapne u duboki snijeg a brzo bježiš, spust potrbuške je gotov, a uz to ti grune na glavu teški nahrpnik, i nesreća je potpuna. Nijesmo jedan drugoga vidjeli, tek po glasu smo znali, gdje su drugovi. Prije nego smo se nadali, stigli smo dolje, gdje smo našli jučerašnje tragove kao i one svježe od divokoza.

Prešli smo opet one nepregledne poljane, sve hodajući gotovo na jednoj strani, da ti noga skoro iznemogne. Skinusmo mačke, snijeg je postao sve mekaniji i podesniji za spust. Uprišli smo se o cepin i pojurili bez skija jedan za drugim dolje, dižući cijele oblake snijega. To je zbilja pravi užitak za izmorene noge, ali tko nije inače vješt balanci (skijaš), neka se previše ne upušta u takve vožnje. Treba samo malo da pogriješiš, i onda nema zaustavljanja. Dolje su oblaci bili već rjedi, stali se trgati i tako smo mogli gledati divne prizore. Sunce je čas tu, čas tamo rasvjetljavalo pojedine predjele, pod njegovim je zrakama okolica oživjela, kao pod čarobnom rukom. Ostali smo na jednoj visoravni strijeljajući svojim aparatima, no dok urediš oštrinu, već ti oblak zastre sunce i tako bez kraja. Dodjosmo na raskršće puteva na plateau velike Krme. Bacili smo zadnji pogled na triglavsko gorje: poput zmije su se vukli naši travovi. Odavle se je tek vidjelo, koliko smo prošli. A čini ti se da bi se sve dalo u $\frac{3}{4}$ sata lagano prevaliti. Čim smo došli dalje dolje, bilo je sve ljepše vrijeme, ali se nijesmo mogli puno zadržavati, da ne zakasnimo na vlak. Tek od časa do časa smo se okrenuli, da pogledamo to opasno gorje. Usput ubrasmo cvijeća, od svega po malo; jer je zbilja čudno gledati, kako veliki dio turista, kakove smo kasnije kod svake stanice susretali, kad dolaze sa planina, natrpaju svu silu cvijeća na palice, šešire i uopće sva mjestra, gdje se išta dade objesiti. Dobro je

Južni Velebit.

Dr. R. Šimonović 1907.

Štan u Šarića Duplju.

drug K. rekao, da imadu valjda kod kuće kuniće, kojima nose djetelinu. A i onako većinom izmoreni ne paze na cvijeće, kako bi trebali, pa došavši kući moraju većinu cvijeća da bace. Pa zar nije bolje, da ga ostaviš gore među onim kamenjem, ta ono jedino daje toj pustoši šarenilo i život!

Prispjeli smo još za rana u Dovje i prilično iscrpivši je stvenik u gostioni pošli smo na kolodvor. Tu sam upoznao g. B., mog suputnika u kasnijim turama. Moji su ga drugovi nadražili do zla boga, što im se iznevjerio. Obišao je za promjenu na dvokolicama Tolmin i Predil. U veselom razgovoru prošlo nam je vrijeme i prebrzo, kao što je to uvijek u ugodnom društvu. Dok su mi u Ljubljani drugovi odmah pošli na počinak, ostao je gostoljubivi B. sa mnom do kasno u noć do odlaska moga vlaka put Zagreba. Vratio sam se tako natrag iza prvog pokušaja ne postigavši cilja. Ali pred takvim protivnikom, kao što je Triglav, nije sramota uzmaknuti. Sad sam ga još i više cijenio, gdje sam ga upoznao u potpunoj strahoti i snazi. To mi baš nije dalo mira, i već za mjesec dana sam se po drugi put uputio prema Triglavu.

Bio sam već više puta u slovenskim planinama, ali još nijesam bio na Triglavu. Bili su to većinom kratki izleti od jednoga dana kao na Stol, Vršić, Bohinj i drugi laganiji usponi. Poznavao sam ga tek od vidjenja i po opisu drugih, ali se još nijesam uputio na njegovu visinu, da ga bolje upoznam. To me baš i vuklo na taj nepoznati, strašni, veliki, a ipak naš slavenski vrh.

Švičko jezero u zimi.

I. Sarinić.

Švica.

Tko je vičan diviti se božjoj prirodi ljeti, ona mu pruža obilnog užitka i u ovogodišnjoj dugotrajnoj zimi. Majka priroda za ove oštре zime pritisnula je nemilice i svoje čedo — vodu, te iz nje u snijegu i ledu stvorila najrazličnije oblike.

I vodopad Gacke dobio je ove zime drugu sliku. Uz ruševu se vodu opažaš mnoge ledene sige, a vrbe i drugo grmlje uz vodu obavito ledenom korom. Oleđene grane pod teretom snijega sagnule se kao da se duboko klanjaju veličanstvu zime.

Gdje voda na vodopadu odulje stoji, tu se je uhvatio i deblji led, pa su mlinari i pilari imali dosta posla sijekući led sa pokretnih kolesa.

Ova zima zamrzla je još i donje jezero Gacke u Švici. Zadnji put je bilo smrznuto g. 1879. Gornje jezero ne smrzava nikada, jer njime Gacka protječe do vodopada. Pred vodopadom bila je toplina vode popriječno $+ 4^{\circ}$ C, akoprem je bilo dana kad je zrak jutrom bio i $- 20^{\circ}$ C.

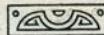
Kako voda donjem jezeru danomice otiće gubeći se u ponorima, to je iza sebe na obali ostavljala i ledene ploče. Bilo ih do vode do 15 m. širine. Isprekidane su i mjestimice debele 22 cm. Ova debljina leda potakla me je, da pređem preko smrznutoga jezera, što sam i učinio 4. veljače.

Pošav sa sjeverne strane jezera mjerio sam na svakih 100 koraka debljinu leda, te opazio do sredine 15 cm. debeo led. Odavle je prema južnoj strani deblji, a nedaleko kraja debeo 20 cm. Prevalio sam put preko jezera od 800 koraka.

Dne 12. veljače opet sam se usudio na led. Nasred jezera kroz probijeni led spustio sam toplomjer na uzici do dna. Dubina je bila 10 m. Toplomjer je pokazivao na dnu $+ 4^{\circ}$ C, dočim pod samim ledom $+ 2\frac{1}{2}^{\circ}$. — Na ledu se vide mjestimice mali koluti, koje narod zove „odušak“, što je postalo valjda prodiranjem zraka, kad se voda smrzavala.

Na početku ispod vodopada do glavnog ponora „Bezdanke“ a ni na zapadnoj strani nije bilo jezero smrznuto. Ovdje su se sastajale stotine divljih pataka, na koje su lovci sa obale iza ledenih ploča vrebali. Uz obalu viđevao se trag vidre, a lisica je i dalje na ledu hodala.

Kako bivaju dani dulji, a sunce ojača, to se i led pomalo otapa. Tom prilikom puca, pa se v de pukotine u raznim crtama. Topli jug učiniti će i njemu kraj, a površina jezera opet raslasati i pokazati se u svojoj krasnoj zelenoj boji.

Glavna godišnja skupština „Hrvatskoga planinarskog društva“.

Dne 18. travnja držala se glavna godišnja skupština HPD u prostorijama svratišta „Royal“. Prisustvovalo joj je 45 članova. Skupštinu je otvorio potpredsjednik presv. gosp. Miroslav Broschan i pozdravio

članove, napose zastupnika sušačke podružnice g. G. Ružića ml., pa ujedno pročitao pozdravni brzjav predsjednika društvenoga preuzv. g. Miroslava grofa Kulmera. Predsjedatelj predlaže, da skupština izrazi čestitku predsjedniku na njegovu visokom odlikovanju imenovanjem za tajnoga savjetnika i da povjeri odboru, da mu tu čestitku posebno odaslanstvo podnese, kad se vrati sa svoga puta u Zagreb. Skupština prima jednoglasno s odobrenjem taj predlog.

Predsjedatelj se osvrće na rad društva u minuloj godini i ističe radosnu činjenicu, da je HPD u godini 1913. znatno napredovalo: porastao je broj članova, ustrojene su dvije nove podružnice, a sada se upravo radi o osnutku triju novih, obilježeno je više putova u Gorskem Kotaru, Plješivici i na Velebitu, a pored toga društvo je na novo pokrenulo svoje vlastito glasilo „Hrvatski Planinar“. O svemu tome potanje će izvjestiti tajnik i blagajnik.

Društveni tajnik g. Vilim Čmelik, šumarski nadzornik, čita potanko izvješće, iz kojega vadimo ove glavne podatke o djelovanju HPD u god. 1913.: Društvo postepeno napreduje, što se vidi na porastu članova u pretprešloj godini (1912.) društvo je imalo u svemu 612 članova i to 596 redovitih, u prošloj godini (1913.) imalo je u svemu 713, od kojih je bilo 679 redovitih (zajedno sa članovima podružnice u Gospiću), a ove godine ima već sada 920 članova (zajedno sa članovima podružnice u Gospiću, Sušaku i Senju). U prošloj godini osnovane su dvije podružnice i to u Sušaku i Senju, što je vrlo važno, jer će se tako proširiti planinarske uredbe u Gorskem Kotaru i na sjevernom Velebitu, a time će se ove lijepе hrvatske planine učiniti pristupnima planinarima i prijateljima prirode. Osobito je podružnica u Sušaku naišla na lijep odziv: odmah u početku pristupilo joj 60 članova, a sada ih broji oko 110. Lijepo je napredovala i podružnica u Gospiću, koja sada broji 111 članova. Podružnici u Senju pristupilo je 12 članova. U novije vrijeme radi se o osnutku podružnice u Jastrebarskom, Delnicama i Krapini, te ima nade, da će ove godine broj naših članova nadmašiti 1000. Zemaljska vlada izdala je u prošloj godini dvije naredbe u prilog planinarstvu. Prva se naredba tiče davanja planinarskih znakova u opasnosti, a drugom se uzimlju u zaštitu planinarske uredbe, znakovi, putovi, napisи, kuće itd. Osim toga je zemaljska vlada materijalno poduprla naše društvo, podijelivši mu pripomoć od K 1000 za izvedbu planinarskih uredba u gorovitim predjelima Hrvatske. Društvena je uprava zatražila pogodnost za vožnju na državnim željeznicama. Ministarstvo trgovine izdalo je djelomičnu pogodnost uz ove uvjete: 1. ako 10 članova zajedno putuje i 2. ima se zatražiti iskaznica od ravnateljstva državnih želježnica u Budimpešti. Budući da ti uvjeti nisu povoljn za članove, uprava je zatražila, da se izda dozvola za 5 osoba i da se iskaznica pribavlja od prometne uprave u Zagrebu. Na tu drugu molbu još nije stigao odgovor.

Ravnateljstvo lokalne željeznice Zagreb—Samobor stegnulo je pogodnost ovako: članovi HPD treba da putuju lih kao turisti u skupini od najmanje 3 osobe, a društvene iskaznice imaju da budu providjene žigom uprave i fotografijom. — Nadalje se društvena uprava obratila na ravn-

teljstvo bosansko-hercegovačkih željeznica, da podijeli našim članovima iste pogodnosti, koje uživaju i članovi „Slovenskoga planinarskoga društva“, t. j. 33% popusta. I na tu molbu još nije stiglo rješenje. Na južnoj željezniци uživaju naši članovi djelomičnu pogodnost za vožnju do Ljubljane i Celja.

Društvena je uprava podnijela predstavku zastupstvu grada Zagreba, da se gornji dio gradske šume (oko piramide) na Sljemenu uzgaja kao prirodnji perivoj. Na tu je predstavku stigao odgovor, da je gradsko zastupstvo odredilo, da se u gradskoj šumi sijeku samo ona stabla, gdje to nužda iziskuje radi trajnoga uzdržavanja gradske šume, i to sve u okviru odobrenog gospodarstvene osnove, a ako se ta osnova prema svojoj intenciji provadja, ne prijeti nikakva opasnost razvitku hrvatskog planinarstva na Sljemenu.

Osobitu brigu posvetio je upravni odbor markiranju planinarskih putova u Gorskem Kotaru, na sjevernom Velebitu i na Goloj Plješivici, jer je uvjeren, da je dobra oznaka putova jedan od prvih uvjeta za unapredjenje planinarstva. Upravni je odbor zatražio dozvolu za oznaku putova od drž. šumarskog ureda na Sušaku, Fužinama i u Ravnoj gori, od imovne općine u Otočcu, od šumske uprave kneza Thurn-Taxisa u Delnicama i Crnom lugu, pa su svi ti uredi vrlo susretljivo izdali dozvole i dopustili, da njihovo lugarsko osoblje na trošak društva obavi oznake putova. Tako je u Gorskem Kotaru markirano 9 novih putova, na Goloj Plješivici tri puta i na sjevernom Velebitu dva nova puta.

Upravni je odbor priredio tri zajednička izleta u Gorskem Kotaru: na Klek, Rišnjak i Bitoraj, a gotovo svake nedjelje članovi su u manjim skupinama pohadjali naše znamenitije planine. Više naših planinara uspelo se na Visoke Alpe, napose na susjedne slovenske Savinjske i Julske Alpe. Radostan je pojav, da se broj pravih planinara sve više množi i da mladji svijet živo prianja uz planinarstvo.

Društvena je uprava nastojala, da se do planinarske kuće na Sljemenu izvede telefon, ali budući da nije mogla postići povoljnijih uvjeta, odustala je za sada od te osnove. Sa sadašnjim opskrbnikom u sljemenskoj kući sklopljen je ugovor na 3 godine uz nužna jamstva.

Prema zaključku prošlogodišnje glavne skupštine društvena je uprava povela pregovore sa slovenskim planinarskim društvom glede izdavanja zajedničkog glasila, pošto je doznala, da će „Vijenac“ prestati izlaziti. No žaliboze nije se za sada mogla ostvariti ta misao i to poradi velikih troškova kao i poteškoća, koje bi zadavalo uredjivanje zajedničkog glasila, a pored toga ne bi bilo moguće, da se vanjskim načinom ta zajednica označi. Stoga je društvena uprava odlučila, da nanovo izdaje svoje posebno glasilo „Hrvatski Planinar“, te je sklopila ugovor s tiskarom C. Albrechta, koja je stavila najpovoljniju ponudu. Društvenomu odborniku i ekonomu g. Vjekoslavu Novotnomu, koji je u interesu društva više mjeseci boravio o svom trošku na Sljemenu, dok se je gradila nova planinarska kuća, doznačio je upravni odbor nagradu od 400 K, da mu tako bar donekle naknadi efektivni trošak. No tu nagradu nije htio g. V. Novotni primiti, nego ju je velikodušno namijenio gradnji planinarske kuće na Dōcima na

južnom Velebitu. Time je stvorena temeljna glavnica za gradnju toga vrlo potrebitog skloništa. Budući da se osnutkom podružnica poslovanje društva znatno proširilo, upravni je odbor uzeo u najam jednu sobu u prostorijama „Društva hrvatskih književnika“ u Gundulićevoj ulici br. 7. I. kat.

S veseljem moramo spomenuti, da su naše podružnice počele živo raditi oko podizanja planinarstva. Podružnica u Gospiću sagradila je put i piramidu na Oštri kraj Gospića, sa koje se pruža krasan vidik na Ličko polje i okolne gore. Ta je podružnica nadalje dala izraditi nacrte za planinarski dom na Visočici, zatražila dozvolu za gradnju planinarskog skloništa na Docima i za gradnju spomenutog doma na Visočici. Podružnica je priredila više izleta na Visočicu i južni Velebit, markirala puteve od Metka do Dolaca i od Počitelja do Tribnja. U mjesecu veljači za najveće zime prešao je predsjednik g. I. Gojtan zajedno s tamošnjom domobranskom posadom preko Velebita, i to od Počitelja u Tribanj na moru.

Podružnica na Sušaku zasnovala je za g. 1914. opširan radni program, prema kojem kani izvesti cijelu mrežu novih markacija u Gorskem kotaru i uređiti planinarske cijenike za gostione i kola u glavnim mjestima Gorskog Kotara. Osim toga ta vrlo radina podružnica hoće da izda praktičan i pouzdan vodič za Gorski Kotar i Primorje.

Sahvalnošću moramo se sjetiti svih korporacija i osoba, koje su naše društvo podupirale novčano ili darovima. Zastupstvo ogulinske imovne općine podijelilo nam je za g. 1913. potporu od 50 K za uzdržavanje puta na Klek i ujedno doznačilo isto toliku svotu za godinu 1914. Upravna općina Plješivica doznačila je društvu za g. 1912. i 1913. potporu od 40 K. Pokojni vijećnik banskoga stola u miru Hochstetter u Samoboru ostavio je društvu oporučno 100 K. Napose moramo spomenuti osobit dar g. dra Simonovića u Zomboru, koji je društvu poklonio 3000 komada krasno izradjenih fotografskih slika sa Velebita, koje služe pravim uresom našem glasilu „Hrv. Planinaru“. Društveni potpredsjednik presv. gospodin Miroslav Broschan, darovao je društvu 6 noćnih ormarića za planinarsku kuću na Sljemenu, osim toga ljetopis i vjesnik „njemačko-austrijskoga planin. društva“. Pismoslikar g. Došek, poklonio je društvu dvije table s napisima, urednik J. Poljak poklonio je 15 komada krasnih fotografija, a članovi gg. L. Bihaly i Schwarz darovali su tablu s napišom na Gračanskom putu na Sljeme. Svima plemenitim darovateljima društvo najusrdnije zahvaljuje. Konačno valja spomenuti, da su se četvorica odbornika zahvalili na časti, gg. Ivan Ancel, Ante Kern, dr. M. Kiseljak i dr. N. Kostrenić, jer su zvaničnim dužnostima zapriječeni, da se posvete radu oko unapređivanja planinarstva. Upravni odbor hvali im na dosadašnjem radu i poziva skupštinu, da mjesto njih izabere nove odbornike i da uzme obzir na mladje sile.

O investicionom programu izvjestio je potpredsjednik g. Josip Pasakić, koji je opširno obrazložio potrebu gradnje ovih četiriju planinarskih kuća: 1. planinarskog skloništa na Docima u južnom Velebitu; 2. planinarskog skloništa u blizini Malog Rajinca u sjevernom Velebitu; 3. planinarske kuće na Rišnjaku; 4. planinarskog doma na Visočici kraj Gospića. Planinarska skloništa na

južnom i sjevernom Velebitu gradila bi se na trošak središnjega društva, te bi svako od njih stajalo oko 2000, dakle ukupno 4000 K, a nadzor nad gradnjom i uprava tih skloništa povjerila bi se podružnicama u Gospicu i u Senju. Za planinarski dom na Visočici, koji gradi podružnica u Gospicu, središnje društvo daje prema zaključku pretpošle glavne skupštine svotu od 2000 K, a dom bi prema izradjenoj osnovi stajao oko 10.000 K. Planinarska kuća pod Rišnjakom, koju namjerava graditi sušačka podružnica, stajala bi prema izradjenoj osnovi oko 4000 K, kojoj bi svoti središnje društvo imalo doprinijeti razmjeran dio. Za tu kuću podružnica je već ishodila gradilište uz povoljan uvjet i drveni materijal uz najnižu cijenu od uprave dobara kneza Thurn i Taxisa. Upravni odbor izriče hvalu kneževskoj upravi na susretljivosti prema Hrvatskom planinarskom društvu. Osim gornjih gradnja društvo je odlučilo u g. 1914. nastaviti rad oko markiranja i otvaranja novih putova na svim znatnijim hrvatskim planinama, a naročito želi izvesti s tri strane putove k znamenitoj prirodnoj krasoti Hrvatske, k čarobnomu izvoru Kupe u Gorskem Kotaru. No tih gradnja i uredba ne može naše društvo samo izvesti kraj slaboga financijskog stanja i još uvijek malenoga broja članova. Stoga se je upravni odbor s posebnom predstavkom obratio na kr. zem. vladu, na nadbiskupa presv. g. dra A. Bauera, na domaće novčane zavode, gradske i imovne općine i na vidjenje rodoljube i imućnike, a apelira i na sve društvene članove, da mu što izdašnjom potporom priteku u pomoć u svrhu izvedenja gornjega programa.

Skupština je oba izvješća uzela s odobravanjem na znanje.

Po tom se imalo čitati izvješće blagajnika g. I. Juričića, no budući da je ono zajedno s bilancem štampano i razdijeljeno među skupštinare, odustaje se na prijedlog jednog skupštinara od čitanja. Član g. L. Bihaly predlaže, da se upravnomu odboru, napose g. blagajniku Juričiću, zapisnički izrazi priznanje i zahvala za njegov neumorni rad kroz četiri godine. Skupština prima jednoglasno i s odobravanjem taj predlog i uzima blagajnikovo izvješće na znanje. To izvješće donosimo na drugom mjestu.

Član nadzornog odbora g. A. Auš izvješćuje, da je nadzorni odbor pregledao i ispitao račune, te ih našao u potpunom redu, pa stoga predlaže apsolutorij blagajniku i cijelom upravnom odboru. Skupština jednoglasno prima taj predlog i podjeljuje apsolutorij.

Prelazi se na izbor predsjedništva, upravnog i nadzornog odbora. Predsjedatelj imenuje skrutatorima gg. B. Kosovića i Gutešu. Rezultat izbora bio je ovaj: predsjednikom izabran je ponovno Miroslav grof Kulmer sa 45 glasova, podpredsjednicima Miroslav Brosschan (45) i Josip Pasarić (44); članovima upravnog odbora: V. Cvetišić (44), V. Čmelik (45), dr. G. Janečović (45), I. Juričić (45), M. Lipovčak (44), M. Mudrinić (44), V. Novotni (45), A. Pandaković (43), Drag. Paulić (44), J. Poljak (45), Ž. Štagl (42) i dr. Fr. Vitanuš (45), a članovima nadzornog odbora: L. Bihaly (44), R. Flögel (45) i Drag. Pribora (43). Pošto je predsjedatelj proglašio rezultat izbora, prešlo se na eventualije.

Šum. nadzornik g. B. Kosović predlaže, da planinarsko društvo poradi oko toga, da bi se u vojno-geografskim kartama ispravili mnogi

krivi nazivi naših gora i krajeva. U tu svrhu trebalo bi skupljati narodne nazive, a pri tom bi društvo moglo pomagati šumarsko i lugarsko osoblje, kojemu su većinom narodni nazivi dobro poznati. Taj predlog zagovara član g. dr. G. Janečović, koji želi, da napose planinari na svojim izletima sabiru narodno nazivlje. Urednik J. Poljak usvaja predlog i ističe, da obično samo lugari dobro poznaju imena i nazive gorama i mjestima pa je zato uputno, da se društvo na njih u tom poslu obrati. Predlog se ustupa upravnom odboru, koji će u sporazumu s predlagачima o njemu vijeći i povesti akciju oko skupljanja narodnog nazivlja.

Tajnik sušačke podružnice g. G. Ružić ml. iznosi predlog o planinarskom podmlatku i o propagandi medju sveučilišnom i srednjoškolskom omladinom. Neka se mladeži olakša pristup u društvo uz snijenu članarinu i neka se što češće vodi u prirodu i na zajedničke planinarske izlete. Potpredsjednik J. Pasarić drži taj predlog vrlo važnim, jer bez podmlatka i žive propagande naše društvo ne može uspješno napredovati. Za sveučilištarce mogla bi se kao kod slovenskog planinarskog društva odrediti snijena članarina od 3 krune, a za srednjoškolce mogla bi se uvesti djačka legitimacija od 2 krune, dok bi im se upisnina oprostila. No da se to provede, trebalo bi promijeniti pravila. Sada društvo priznaje sveučilištarcima ista prava kao i članovima u svojoj kući na Sljemu, a srednjoškolcima u onom slučaju, ako dolaze pod vodstvom svojih profesora. Kad se posagrade zasnovane planinarske kuće, trebat će tu stvar svakako urediti po uzoru slovenskoga planinskoga društva. Član gospodin dr. M. Kiseljak želi, da se nastoji pokrenuti osnivanje akademskih podružnica po uzoru njemačko-austrijskoga planinarskoga društva. Potpredsjednik J. Pasarić odgovara, da se je baš nedavno upravni odbor u tom smislu obratio na jednoga gorljivoga planinara sveučilištarca u Gracu, ali do sada žalivože bez uspjeha. Član A. Pandaković takodjer priznaje važnost Ružićeva predloga i ističe, da se do sada u nas pre malo pažnje posvećivalo popularizovanju planinarstva. Valja nastojati oko toga, da se u mladeži pobudi što življi mar za prirodu i njezine krasote, a da se to postigne, treba po uzoru drugih naprednih naroda osnivati omladinska udruženja i širiti propagandu izdavanjem popularnih knjižica. Predsjedatelj se osvrće na iznesene predloge i poziva predlagache, da svoje želje pismeno saopće upravnom odboru, koji će sporazumno s njima te predloge raspraviti i poduzeti akciju u tom smjeru. — Skupština jednoglasno prima taj predlog.

Budući da je time dnevni red iscrpen, predsjedatelj zaključuje skupštinu. Na to su odbornici gg. V. Cvetišić i J. Poljak pokazivali s pomoću sklopičkog aparata dugi niz uspjelih fotografskih snimaka sa hrvatskih planina, napose put od mora kroz Paklenicu na južni Velebit, pak znatnije partie sa sjevernog Velebita i hrvatskog primorja.

Izvještaj

društvenoga blagajnika g. Iva Juričića o prihodu i rashodu te o stanju imovine planinarskoga društva u Zagrebu kćenem godine 1913., priopćen u glavnoj skupštini društva dne 18. travnja 1914.

Slavna glavna skupštino!

Kako se iz predložene razmjere te računa prihoda i rashoda za g. 1913. razabire, pokročilo je društvo i ove godine snažnim korakom naprijed. Ukupni je prihod bio za K 1.794·31 veći od onoga u god. 1912. Ovome su porastu doprinijele malo ne sve stavke našega redovitoga prihoda, a napose članarina, koja je porasla za K 456·66 te stoji po naravi stvari u uskom savezu s porastom broja članova.

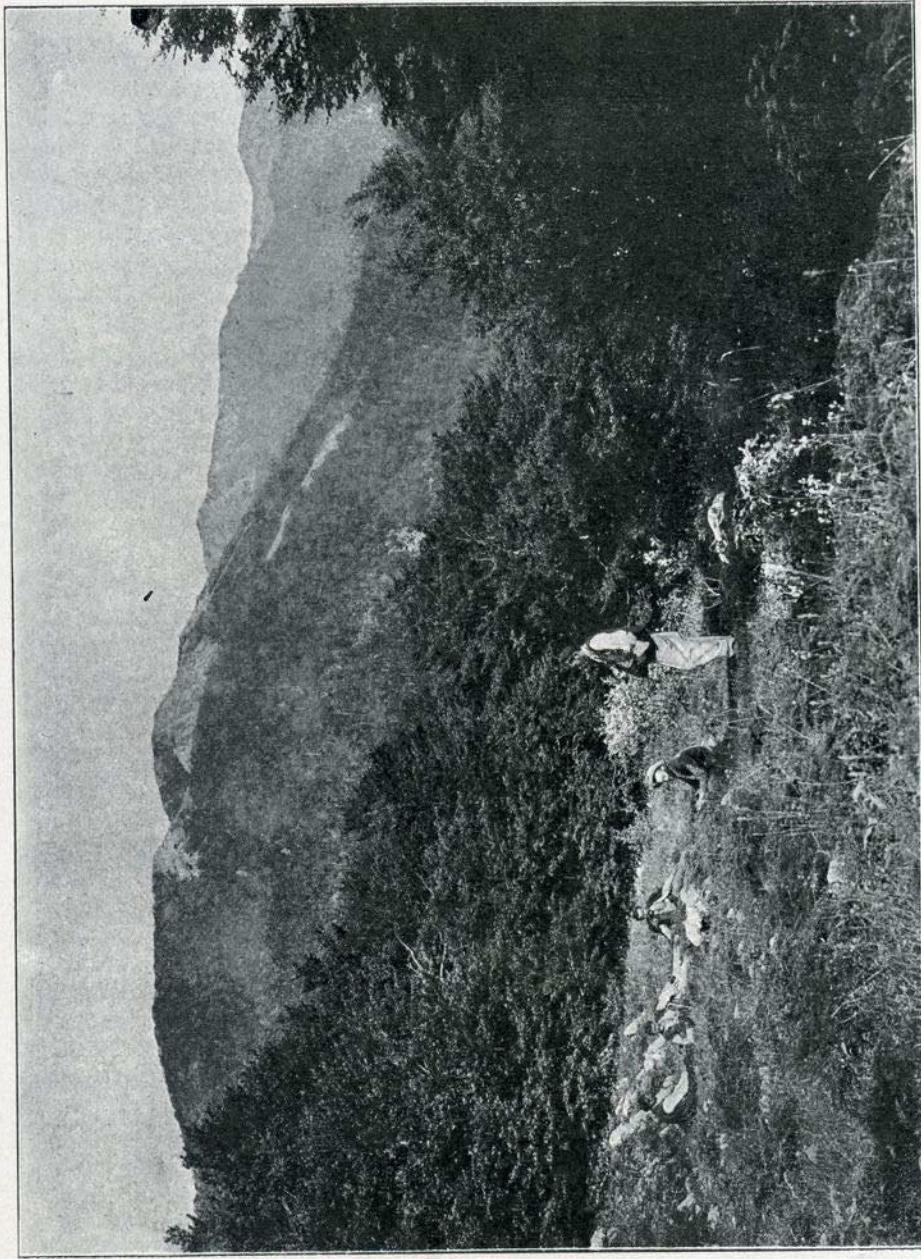
Kćenem minule godine imali smo ukupno 713 članova i to 2 začasnata, 31 utemeljitelj i 679 redovitih članova. Od članova utemeljitelja otpada na maticu 30, a na podružnicu u Gospicu 1, dok je od redovitih članova brojila matica 624, a podružnica u Gospicu 55 članova. Po tom je broj društvenih članova prema stanju od godine 1912. porastao za 1 začasnog člana i to g. prof. Vjekoslava Novotnoga, koji je svojim mnogogodišnjim požrtvovnim i uspješnim djelovanjem u interesu društva, a napose neumornim nastojanjem oko nadzora gradnje društvenoga konačišta na Sljemenu, stekao trajnih zasluga za naše društvo; zatim su priraslila 2 utemeljitelja i to naš mnogogodišnji redoviti član, veletržac g. Ferica Sollar, te revni predsjednik naše podružnice u Gospicu, odvjetnik g. Ivan Gojtan, dok je broj redovitih članova porastao za 83, od kojih: kod matice 28, a kod podružnice u Gospicu, koja je u prošloj godini počela djelovati, 55 članova.

Od redovitih članova matice bilo je:

činovnika privatnih	102
činovnika javnih	92
trgovaca	85
profesora i učitelja	82
obrtnika	58
liječnika, veterinara i ljekarnika	50
odvjetnika i javnih bilježnika	34
inženjera, arhitekta i graditelja	28
vlastelina i posjednika	22
gospodja	19
šumara	14
svećenika	12
tvorničara i bankara	11
vojnika	3
inih zvanja	12
stoga ukupno kao gore	624

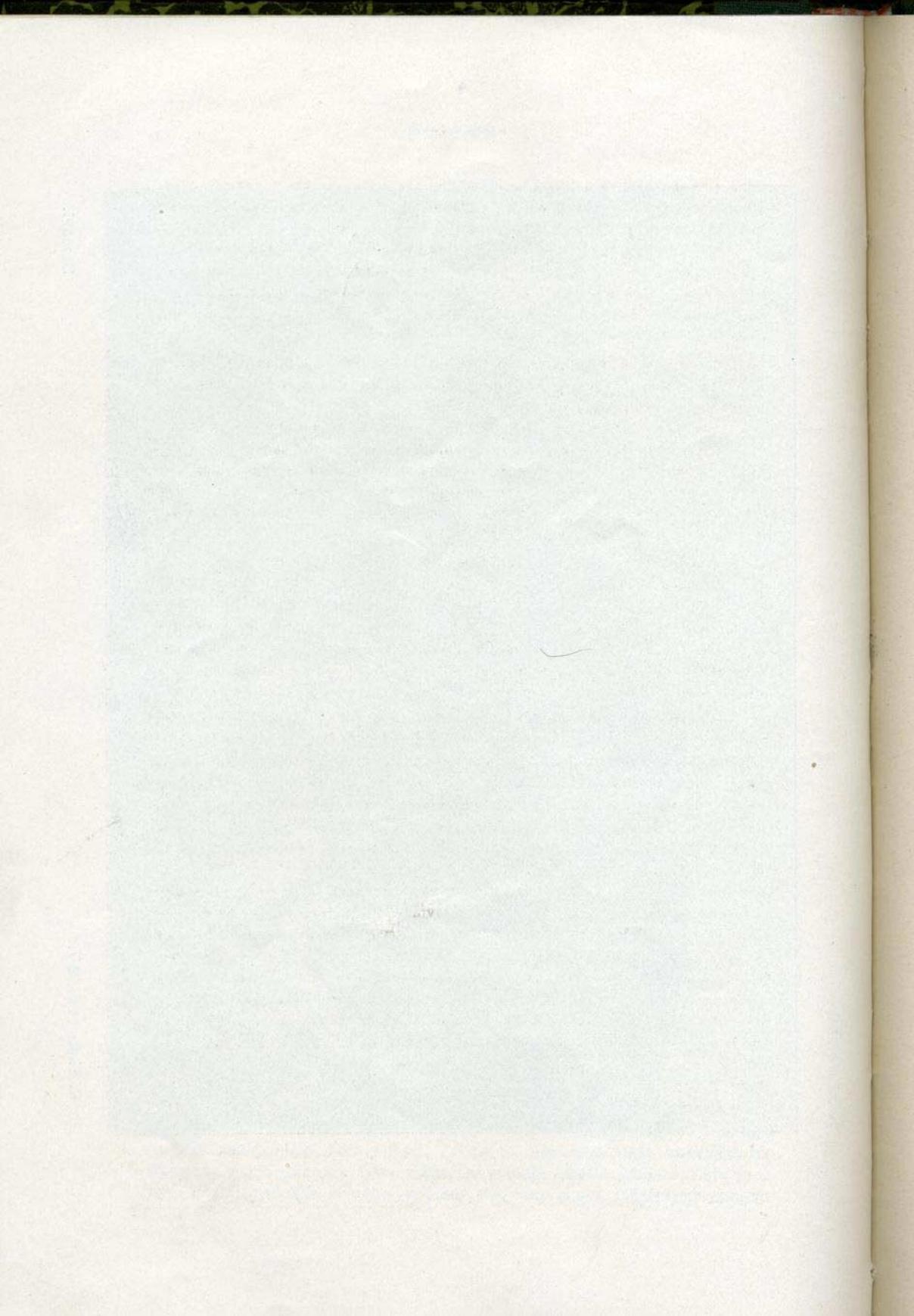
Najamnina i noćarina odbacila je čistih K 610·70. Da se s ovoga naslova nije polučio veći prihod, razlog je, što smo naše konačište na Sljemenu mogli otvoriti tek u mjesecu svibnju prošle godine i što je u ovoj godini pretežno kišovito vrijeme bilo zaprekom izdašnjem posjetu

Južni Velebit.

Dr. R. Simonović 1907.

Samari.

Sljemena i uporabi konačišta; za ovo se u ostalom može ustvrditi, da svojom udobnošću, uredjenjem i opskrbom zadovoljava potpuno svim zahtjevima planinara i inih posjetilaca.

Prihod od gospodarstva na Sljemenu iznosio je K 1.185:34, te je za K 154:31 manji od onoga u god. 1912., a to se ima svesti dijelom na nešto slabiji posjet Sljemenu u prošloj godini zbog kišovitosti, a dijelom na zaključak uprave, da se novi opskrbnik primjereni obezbijedi dopitanim mu povišenjem providbe od utržaka.

Na kamatima smo ubrali K 167:73, t j. za K 482:76 manje nego u god. 1912., što je posljedica uloženja pretežnog dijela raspoloživih sredstava u izgradnju i namještaj konačišta.

Istaknuti nam je napose važnu činjenicu, da je minule godine i vis. kr. zemaljska vlada posvetila veću pažnju djelotvornosti našega društva, te je, uvaživši njegov rad na polju planinarstva i turističkog prometa, dopitala društvu na predstavku upravnoga odbora veledušnu potporu od K 1000—, na čemu joj ovime izričemo našu duboku blagodarnost, prepisujući se i daljоj njenoj pažnji i potpori.

Nadalje nam je slavna ogulinska imovna općina podijelila potporu od K 50— za uzdržavanje planinarskog puta na Klek, slavna pako općina plješivička po dosadanju hvalevrijednom običaju potporu za god. 1912. i 1913. sa K 40— i napokon gospodin c. i kr. potpukovnik barun Kulmer dar od K 10—. Veledušnim darovateljima izrazujemo našu obveznu zahvalnost ne samo za materijalnu potporu, nego i za priznanje, koje je time iskazano društvenom djelovanju na polju razvijanja planinarstva.

Bilo bi poželjno, kad bi i druge općine u gorovitim krajevima naše domovine uočile, od kako je zamašne ekonomске i kulturne važnosti stvaranje uredaba, koje su podobne djelovati na razvoj turistike, te kad bi se sjetile našeg društva, koje si je stavilo zadaćom, da uz materijalne žrtve svojih članova stvara u tu svrhu potrebne uredbe u njihovu području. Ako se je dosada moralno društvo u odaljenijim krajevima kao n. pr. u Gorskem Kotaru, na Velebitu itd. ograničiti na izvadjanje najnužnijih uredaba kao n. pr. markiranje putova, ima se to svesti lih na nedostatnost raspoloživih sredstava. No društvo je uzelo za skoru budućnost u program svoga rada gradnju planinarskih skloništa i u ovim predjelima, pa će što skorija njihova izgradnja ovisiti o raspoloživim sredstvima. A ova su nažalost za sada nedostatna, u koliko nas se ne bi sjetili novčanom potporom zanimani faktori, napose slavna općinska zastupstva s obje strane Velebita i ona u Gorskem kotaru, na kojih sklonost i uvidjavnost ovime apeliramo.

Prošle smo godine, iza kako nam je vlada odobrila nova pravila, ubirali od novo pristupajućih članova pristupninu, koja je iskazana u posebnoj stavci računa prihoda i rashoda te je odbacila K 64.—. Nova je stavka takodjer i ulaznina, koju su dužni plaćati nečlanovi za uporabu naših gostioničkih prostorija na Sljemenu, a iznosi 10 filira po osobi; s ovoga naslova ubrali smo prošle godine K 16:40.

Što se tiče stavaka i zadataka važno je istaknuti, da nas je minule godine stajao „Planinarski Vjesnik“, što je izlazio u „Vjencu“ K 2314:03, dakle za K 865:71 više nego u god. 1912. Ta se povišica troška

ima pripisati dijelom porastu broja članova, dijelom novim povišenim zahtjevima uprave „Vjenca“. Upravni je odbor došao do uvjerenja, da bi se navedenom svotom mogao izdavati vlastiti list. Stoga smo početkom god. 1914. nakon četrigodišnje stanke počeli izdavanjem ukusno opremljenog vlastitog glasila „Hrvatski Planinar“, koji šaljemo svim članovima matice i podružnica besplatno, dok je za nečlanove ustanovljena primjerena pretplata.

Kako zadnje tri godine, tako smo i minule godine proveli veće otpise od vrijednosti, što ih predstavljaju naše nekretnine i pokretnine, da se tako njihova vrijednost svede na pravu mjeru. Kod toga ističemo, da su početkom godine 1910. prigodom preuzeća društvene uprave od starog odbora iznosila:

raspoložita sredstva	K 10.598·68
nekretnine	K 6.700—
pokretnine	" 6.601·32 " 13.301·32
	<hr/>
ukupno . . .	K 23.900—

k tome su pridošli primici: u g. 1910.	K 5.362·33
" " " " 1911.	" 5.317·28
" " " " 1912.	" 6.000·20
" " " " 1913.	" 7.794·51 K 24.474·32
	<hr/>
sveukupno . . .	K 48.374·32

od toga izdaci: u g. 1910.	K 832·13
" " " " 1911.	" 2.302·16
" " " " 1912.	" 2.449·98
" " " " 1913.	" 3.485·01 K 9.069·28

pa bi prema tome koncem god. 1913. iznosila knjižna imovina društva	K 39.305·04
--	-------------

No kako je naše nastojanje išlo za tim, da se vrijednost nekretnina i pokretnina reducira po mogućnosti na pravu realnu njihovu vrijednost, to smo vodjeni ovim načelom tečajem god. 1910., 1911., 1912. i 1913. proveli slijedeće otpise i to:

od društvenih kuća	K 794·25
" " piramida	" 5.598—
" " našastara	" 1.564·03
" knjige Bosna i Hercegovina . . .	" 2.908·91 K 10.865·19

pa po tom iznosi naša efektivna imovina, prosta od svakog opterećenja koncem god. 1913., a početkom 40-te godine opstanka društva	K 28.439·85
---	-------------

Naše planinarsko konačište, koje je prošle godine dovršeno, opremljeno i predano uporabi, predstavlja u bilanci, po otpisu, vrijednost od . . . . . K 14.500—

namještaj pak konačića, po otpisu, vrijednost od . . . „	4.000—
dok je za popravak i adaptaciju gradske kuće s nuzgradama, koje smo preuzeли od općine glavnoga grada u zakup dne 16. prosinca 1911., investirano . . . . . „	<u>1.897.72</u>

Prema tome iznosi vrijednost naših investicija na Sljemenu u god. 1912. i 1913., ne ubrovivši ovamo obnovu inventara u gradskoj kući te popravak i adaptaciju stare društvene kuće, ukupno . . . . . K 20.397.72

I pored gore navedenih znatnih otpisa povisila se naša imovina u četiri zadnje godine za K 4.539.85. Budući je dakle sada imovinsko stanje društva sredjeno tako, da ne će više iziskivati vanrednih otpisa, kako je to dosada bilo nužno, i pošto broj redovitih članova matice, koji su u zadnje četiri godine od 343 na 624, dakle za 281 člana porasli, kao i broj članova podružnice, od kojih su se medjutim ustrojile dalje dvije i to na Sušaku i Senju, neprekidno raste, to će i imovina društva odsele godimice jačim tempom rasti, a tim će ujedno biti pospišeno i nastojanje uprave, da pristupi k sukcesivnom izvadjanju planinarskih uredaba i na ostalim našim planinama.

Stoga će i nadalje biti jedna od glavnih skrbi upravnog odbora, da svojski nastoji oko pomnožanja broja članova. Da se pako ta velevažna zadaća uprave uzmognе uspješno riješiti, nužno je, da nas u našem nastojanju živo podupru svi naši članovi svojom suradnjom, budeći svakom zgodom među svojim drugovima i znancima smisao za planinarstvo i nastojeći, da ih što više u društvo začlane. Napose pako molimo vanjske naše članove iz gorovitih predjela, da nastoje okupiti prijatelje prirode, kako bi se moglo pristupiti daljemu osnivanju društvenih podružnica. Time će oni znatno olakšati nastojanje društvene uprave oko uvadjanja planinarskih uredaba u predjelima, koje je priroda obdarila svim uslovima, da postanu stjecištem domaćih i stranih turista a na uhar i gospodarskih i prosvjetnih interesa pučanstva tih ponajljepših krajeva naše domovine.

Hrvatsko planinarsko društvo u Zagrebu.

Rashod

Račun prihoda i rashoda u godini 1913.

Prihod

	Kruna	Kruna	Kruna
1. Uzdržavanje putova, mostova itd.	226,40	1. Članarina	4079,66
2. Markiranje putova	180,69	2. Pristupnina	64,—
3. Planinarski Vjesnik i novine	2319,03	3. Najamnina i noćarina	610,70
4. Upravni trošovi	684,89	4. Ulaznina	16,40
5. Porez i pristojbe	44,—	5. Darovi i potpore	1100,—
6. Optisi:		6. Kamati	167,73
a) od vrijednosti društvenog krac-		7. Gospodarski prihod	185,34
načista na Slijemu	K 446,53	8. Planinarski znakovi	64,80
b) od vrijednosti piramide na		9. Razglednice	505,88
Slijemu	999,—		
c) od vrijednosti našastara u	"		
društv. koncaštu na Slijemu "	451,92		
d) od vrijednosti našastara u			
zakup. grad. kući na Slijemu "	90,—		
e) od vrijednosti našastara u			
društvenoj kući na Slijemu "	50,—		
f) od vrijednosti našastara u pla-			
ninarskoj kući u Podnsusjedu "	9,—		
g) od vrijednosti knjige Bosna i			
Hercegovina	" 905,30	2951,75	
7. Razni izdaci		30,—	
8. Porast imovine u godini 1913.		1357,75	
			7794,51

Predsjednik: Miroslav grof Kulmer v. r.

Ispitano i u redu pronađeno.

Nadzorni odbor: Flögel, v. r., Alekša Auš, v. r., Pivora, v. r.

U Zagrebu, dne 31. prosinca 1913.

U Zagrebu, dne 16. travnja 1914.

Blagajnik: Ivo Jurčić v. r.

Imovina

Račun razmijere za godinu 1913.

Dugovina

	K r u n a	K r u n a	K r u n a
I. Raspoloživa sredstva:			
1. Gotovina u blagajni	36672	1. Vjerovnici	143975
2. Uložak na knjižici i l. Hrv. šted.	209683	II. Jamčevina	4130
3. Vrednosni papiri	34280	III. Prenos imovine iz god. 1912.:	
k tome tekući kamati	2:50	1. Raspoloživa sredstva	525988
II. Nekretnine:	34530	odbijši prenosne stavke, vje-	
1. Društv. konaciste s verandom	280835	rovnike i jamčevini	172734
a Slijemu	14500—	2. Nekretnine	353254
2. Društvena kuća na Slijemu	1000—	3. Pokretne	1610707
3. Paviljon na Kraljičnom Zdencu	1.—	4. Investicije	583677
4. Piramida na Slijemu	1.—		160572
5. " Pjesivici	1.—		2708210
III. Pokretnine:	15503—		135775
1. Knjižnica	350—		
2. Našastar:			
a) u društv. konacisti na Slij-	4000—		
menu	10—		
b) u društv. kući na Slijemu	900—		
c) u zakup. grad. kući na Slij-			
menu			
d) u zakup. planinarskoj kući	4911.—		
u Podsušedu	1.—		
3. Zaliba:			
a) knjiga Bosna i Hercegovina	199990		
b) vodi na Slijem i Plijes.	7281		
c) pićaugrad. kućina Slijemu	29750		
IV. Dužnici:			
V. Investicije:			
Investirano u zakupljenu grad.			
kuću na Slijemu	189772		
			2992090

Predsjednik:

Miroslav grof Kulmer, v. r.

U Zagrebu, dne 31. prosinca 1913.

Ispitano i u redu pronađeno,

Blagajnik:

Ivo Juričić, v. r.

U Zagrebu, dne 16. travnja 1914. — Nadzorni odbor: Flögel, v. r., Alekša Auš, v. r., Privora, v. r.

NAŠE SLIKE.

1. Samari. Kad smo pošli iz Brušana, kiša je bila jenjala. Penjali smo se između Siljevače i Klepetuše kroz dolinu Divolenac uz brdo. Nadhvatali smo nad potok strmo uz brinu, pa onda malo položitije do na prigib Ravnog Samara (1157 m) iznad Zovinovca. Odатле ide poslije put kroz mladu bukovu šumu sve upravo do u duboku uvalu Šarića Duplje. Odmarali smo se na čistini Plančići, odakle se najljepše mogu pregledati Samari sa tri vrha i dva sedla. Po strani Samara bjelasaju se stabla osušenih starih jela. Naši vodiči iz Brušana pričahu nam, da njihovi stari još pamte, kad je tuda bila sve sama jelovina. To je zanimljiva pojava na Velebitu, da bukovina zamjenjuje jelovinu i obratno! Kad jedna šuma raste više stotina godina, onda u kamenu stara velika stabla nemaju dovoljno vlage pa se suše. No pošto je tlo nagnjeno njihovim lišćem, to neće da raste njihov podmladak, nego ga zamjenjuje drugi. Zato po starim bukovim šumama ima puno mladih jela, a na drugome mjestu gdje se zna da je bila čista jelovina, sad je gusta bukovina. Tako je došlo, da se jedno veliko brdo kod Visočice zove od starine Jelovac, a danas je pokriveno bukovinom!

2. Stan u Šarića Duplju. Dno ove velike i duboke uvale je poravno pa je tu sagradjena lugarska kuća, gdje smo ja i moj saputnik Ilija Sarinić pali na konak. Tu ima i porodica Šarić stan, koji smo slikali. Šarići su iz Primorja, pak su dognali blago, da preko ljeta pase po planini. Ima ih svega tri „podjeljenika“, a ovde siju krumpir sade kupus i drže pčele. Ljudi su većinom u Americi, a ovdje su starci, žene i djeca, kako se to vidi na slici. Život im je bijedan, jer ih muči sirotinja, a kad smo mi bili tamo 22./VII., imali su tužan dan, jer im je tu noć medved zaklao dvije ovce. Medveda u ovim šumama ima dosta, a i vukova. Lugari ih truju sa strihninom. Jedne je godine otrovano 12 medvjeda.

Dr. Simonović.

DRUŠTVENE VIJESTI.

Središnji upravni odbor. U prvoj sjednici poslije glavne skupštine dne 23. travnja, konstituirao se novo izabrani upravni odbor, izabravši ponovo tajnikom g. Vilima Čmelika, šum. nadzornika, blagajnikom (po četvrti put) g. Ivu Juričića, tajnika „Croatie“, ekonomom g. Vjekoslava Novotnoga, urednikom društvenog glasila g. Josipa Poljaka; nadalje tajničkim zamjenicima gg. dra. Gjuru Janečovića i A. Pandakovića, a blagajničkim zamjenicima gg. Matiju Lipovčaka i Dragutina Paulića, a društvenim povjerenikom g. Dragutina Priboru. Predsjednika preuzev. gosp. Miroslava grofa Kulmera i potpredsjednike gg. Miroslava Bro-schana i Josipa Pasarića izabrala je glavna skupština.

Osnutak podružnice planinarskog društva u Krapini. Dne 26. travnja sastao se na poticaj kr. kot. šumara g. Bartola Pleška u dvorani svratišta „Central“ lijep broj ljubitelja prirode, da porade o osnutku po-

družnice planinarskog društva. Sastanak otvorio je g. Pleško srdačno pozdraviv prisutne, a onda u kratko razložio svrhu društva. Prisutni izjavili se spremni osnovati podružnicu, tim više, što je nema tomu davno slična podružnica postojala, no kasnije prestala. Gimnazijski učitelj gosp. Br. Quiquerez pročitao je pravila, koja su prihvaćena, pa će se podastri vlasti na potvrdu. Izabran je privremeni odbor, pa su u upravni odbor izabrana ova gospoda: Predsjednik: Vladimir Simić, odvjetnik i ravnatelj štedionice; tajnik Branko Quiquerez, gimn. učitelj; blagajnik: Rudolf Vanić, blagajnik u štedionici; ekonom: Bartol Pleško, kr. kot. šumar; knjižničar: Pilepić, porezni oficijal. — U nadzorni odbor izabrani su gg. Stjepan Vukovinski, župnik; dr. Mirko Crkvenac, kr. kot. liječnik i Adalbert Plešnik, kr. kot. sudac.

Nova podružnica u Jastrebarskom. Kako nam javljaju iz Jastrebarskoga, držali su ondješnji prijatelji planinarstva dne 20. ožujka sastanak: da se dogovore o osnutku planinarske podružnice. Sastanak je sazvao g. Kazimir Golubić, sudbeni pristav. Pozivu se odazvalo 15 članova, koji su stvorili zaključak, da osnuju podružnicu i da se imaju poslati pravila zemaljskoj vlasti na potvrdu. Jastrebarsko je kao stvoreno za planinarsku podružnicu, jer se nalazi u neposrednoj blizini mnogo posjećivane Plješevice, Okića, Japetića, Sv. Gere i drugih žumberačkih gora. Podružnicu Jastrebarsku čeka važna zadaća, da se brine za planinarske uredbe na tim krasnim gorama, u prvom redu, da ih učini pristupnim markiranjem glavnih putova i uspona. Poradi li u tom smjeru, nema sumnje, da će u one romantične predjele privući mnogo planinara i prijatelja prirode iz bliza i daleka.

Odbor podružnice HPD u Gospicu. U drugoj redovitoj glavnoj skupštini, koja se držala 8. veljače 1914. u prostorijama Hr. Sokola u Gospicu, izabrala je tamošnja podružnica ovaj odbor za g. 1914.: predsjednik Ivan Gojtan, odvjetnik; potpredsjednik Ilija Stojanović, kr. džavni šumarski nadinžinir; tajnik Ivan Stošić, kr. kotarski inžinir; blagajnik Tomica Pejnović, trgovac; ekonom Nikola Stivičević, kr. kot. šumar; pročelnik nadzornog odbora Marko D. Došen, trgovac; nadzornici: Nikola Dukić, trgovac i Nikola Pavičić, upravitelj užišta, svi u Gospicu.

PLANINARSKI IZVJEŠTAJI.

Program Sušačke podružnice. Podružnica HPD na Sušaku držala je dne 11. ožujka glavnu skupštinu, u kojoj je prihvaćen ovaj redni program za g. 1914.:

1. Uvesti cjenike za planinare u gostionama glavnijih mesta u Gorskom kotaru i to: u Delnicama, Fužinama, Brodu, Čabru.
2. Uvesti cijenik za kola u istim mjestima.
3. Obnoviti ili popraviti već postojeće markacije.
4. Izvesti ove nove markacije: a) Potkilovac — Obruč; b) Potkilovac — Fratar; c) Svilno — izvor Rječine; d) Kamenjak — vrh Kamenjaka — stanica Bakar; e) Plase — Medvjedjak; f) Viševica — Cirkvenica; g) Fužine — Jelenje; h) Lič — Bitoraj; i) Delnice — Zelin; j) Crnilug — izvor Kupe — Osilnica; k) Brod — Zeleni vir — Skrad.

5. Gradnja planinarske kuće pod Rišnjakom.
6. Izvješćivati o prilikama vremena.
7. Priredjivati izlete.

Za gradnju planinarskih kuća. Upravni se odbor HPD obratio posebnom predstavkom na zemaljsku vladu, na više svjetovnih i crkvenih dostojanstvenika, na imućne rodoljube, na domaće novčane zavode, na gradske i imovne općine i na članove društva, da podupru društvo u izvadjanju planinarskih investicija. Toj se molbi do sada velikodušno odazvao: preuzv. gosp. Miroslav grof Kulmer, društveni predsjednik, darom od K 500, „Prva Hrvatska štedionica“ potporom od K 500, društveni odbornik g. Vjekoslav Novotni darom od K 400, „Hrvatska eskomptna banka“ potporom od K 200, Hrvatska sveopća kreditna banka K 50, Podružnica „Wiener Bank-Verein“ K 50 Banka za trgovinu, obrt i industriju K 25 i g. Lavoslav Singer, veletržac, K 15; ukupno K 1740. Društvena uprava najusrdnije zahvaljuje plemenitim darovateljima.

Naš prilog. U Željeznoj Kaplji u Koruškoj ima omiljelo ljetovalište „Gregorov dvor“, koje se nalazi od prošle godine u posjedu obitelji zagrebačkog ljekarnika Vladka Bartulića. To je prvi i jedini slavenski posjed te vrsti u tom mjestu. Nijemcima je trn u oku i zato nastoje da ga bojkotiraju. Sada u tom udobnom „dvoru“ ljetuju većinom Slaveni, a medju njima lijep broj Hrvata, napose iz Zagreba. Uprava i posluga je slavenska. Preporučuje se planinarima, koje posjećuju okolne alpinske krajeve, kao n. pr. Savinjske Alpe, Obir itd., da svojim što češćim pohodom počaste taj dvor. Na taj će način oživjeti i narodna svijest okolnih Slovenaca, koji su u onom kraju doduše u pretežnom broju, ali do sada nisu mogli da gospodarstvo općine dobiju u svoje ruke, kako ih to po pravu pripada. Željezna Kaplja je osim toga vrlo zgodno ishodište za planinarske izlete u okolne Alpe, napose krasne slovenske Savinjske planine.

Gg. članovi „Hrv. planin. društva“ kao i članovi svih ostalih slavenskih planinskih društava, koji se kao takovi mogu legitimirati, uživaju kod ukonačivanja popust od 20%. Sve obavijesti dobivaju se kod ljekarnika Vladka Bartulića, Zagreb, Jelačićev trg br. 19.

Vijesti uredništva. Članovi se upozorjuju, da je naklada drugoga broja „Hrv. Planinara“ za god. 1914. rasprodavn, pak da uredništvo ne može zadovoljiti ponovnim reklamacijama za taj broj.

Sadržaj. Dr. Simonović: Velebit. (Nastavak. Str. 65.) — Dr. Hirc: Oko otoka Krka. (Str. 68.) — F. Paulić: Na Triglavu po snijegu. (Svršetak. Str. 71.) — I. Šarinić: Švidsko jezero u zimi. (Str. 73.) — Glavna godišnja skupština hrv. planin. društva. (Str. 74.) — Izvještaj društvenoga blagajnika. (Str. 80.) — Bilanca. (Str. 84. i 85.) — Naše slike: Na prilogu: 1. Samari. 2. Stan u Šarića Dupljiju. — Društvene vijesti. (Str. 86.) — Planinarski izvještaji. (Str. 87.) — Vijesti uredništva. (Str. 88.)